

ENERGETIKA V EU

▮ **energetická politika Evropské unie**

ENERGETICKÝ BALÍČEK EVROPSKÉ KOMISE – NOVÁ POLITIKA PRO EVROPU

▮ **energetika v Evropě a ve světě**

NOVÉ TRENDY V ENERGETICKÉ POLITICE SPOJENÝCH STÁTŮ

▮ **o čem se mluví**

ZPRÁVA IPCC O ZMĚNĚ KLIMATU

měsíční bulletin Skupiny ČEZ

1/2007

PRVNÍ VYDÁNÍ BULLETINU ČEZ. PROČ?

Vážení čtenáři, do rukou se Vám dostává první číslo Měsíčního bulletinu ČEZ **Energetika v EU**, který jsme se rozhodli vydávat v rámci Sekce Evropská agenda, ČEZ, a.s. Cílem tohoto měsíčníku je poskytnout Vám informace o evropském integračním dění v oblasti energetiky, které se v poslední době vyznačuje přemírou událostí a dá se očekávat, že v budoucnu bude činnost Evropské unie v této oblasti stále intenzivnější. Je zřejmé, že se energetika v několika posledních letech stala jedním z klíčových témat Evropské unie a vzhledem k ne příliš pozitivním prognózám týkajícím se energetické soběstačnosti Evropské unie do budoucna se stává ústředním tématem na úrovni všech členských států Evropské unie, ale i nejrůznějších evropských organizací a uskupení. Energetická politika musí v současnosti reagovat na řadu výzev, zejména na pokračující obtížnou situaci na trzích s ropou a plynem, vysokou míru závislosti na importech, rostoucí celosvětovou poptávku po energii, nezbytnost větší transparentnosti trhů s energiemi a další integraci a propojení národních trhů v souvislosti s blížícím se dokončením liberalizace trhů s ener-

giemi. Jedná se o velmi aktuální otázky, které jsou předmětem nejrůznějších diskusí na evropské úrovni. Za účelem informování o evropském dění v oblasti energetiky jsme se rozhodli vydávat tento měsíčník zabývající se nejen evropskou energetickou politikou, ale i novými právními předpisy v oblasti energetiky, událostmi na evropské i světové úrovni a také událostmi v rámci Skupiny ČEZ souvisejícími s evropskou agendou. Na závěr tohoto bulletinu Vám vždy představíme jedno téma dotýkající se oblasti energetiky detailněji. Ústředním tématem tohoto čísla je tzv. energetický balíček Evropské komise z ledna tohoto roku. Jedná se o řadu dokumentů, které by se měly stát základem budoucí energetické politiky Evropské unie. Přejeme Vám příjemné čtení a doufáme, že pokud u Vás nastane potřeba něco nového se o evropském dění v oblasti energetiky dozvědět, sáhnete po výtisku našeho měsíčníku o evropském dění.

Vaše sekce evropská agenda

OBSAH

energetická politika Evropské unie

ENERGETICKÝ BALÍČEK EVROPSKÉ KOMISE – NOVÁ POLITIKA PRO EVROPU

energetika v Evropě a ve světě

EUROBAROMETER MĚŘIL POVĚDOMÍ O ENERGETICKÝCH TECHNOLOGIÍCH

NOVÉ TRENDY V ENERGETICKÉ POLITICE SPOJENÝCH STÁTŮ

TÝDEN UDRŽITELNÉ ENERGIE V EU A KONFERENCE MANAGENERGY LOCAL ENERGY ACTION 2007

zprávy v rámci Skupiny ČEZ

SEKTOROVÉ ŠETŘENÍ EVROPSKÉ KOMISE

právní předpisy EU, rozhodnutí, doporučení a jiné právní dokumenty institucí EU

PŘEHLED PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V OBLASTI ENERGETIKY

evropské zajímavosti a zprávy

kalendář událostí v oblasti energetiky

o čem se mluví

ZPRÁVA IPCC O ZMĚNĚ KLIMATU

ČEZ, a.s.

sekce evropská agenda, Duhová 2/1444, Praha, 140 53

Vladivoj Řezník | ředitel sekce evropská agenda | +420 211042 228 | vladivoj.reznik@cez.cz

Zuzana Krejčířiková | +420 211 042 509 | zuzana.krejcirikova@cez.cz

Eva Svitáková | +420 211 042 607 | eva.svitakova@cez.cz

ENERGETICKÝ BALÍČEK EVROPSKÉ KOMISE – NOVÁ POLITIKA PRO EVROPU

Evropská vize budoucnosti energetické politiky byla v lednu tohoto roku představena v tzv. energetickém balíčku Evropské komise. Jedná se o soubor návrhů a opatření, na základě kterých by jarní Evropská rada v březnu tohoto roku měla přijmout svůj akční plán pro oblast energetiky. První reakce na energetický balíček Evropské komise je obsažena v závěrech ze zasedání Rady pro energetiku, které se konalo dne 15. února tohoto roku.

Po posvěcení základů nové energetické politiky ze strany Evropské rady pak bude nová energetická politika realizována prostřednictvím konkrétních návrhů Evropskou komisí, které mají být připraveny již v průběhu tohoto roku. Klíčovým dokumentem energetického balíčku je Strategický přezkum energetiky obsahující návrhy nových efektivních opatření na úrovni Evropské unie. Mezi těmito opatřeními klade Evropská komise důraz zejména na opatření zajišťující plnou liberalizaci trhu s energiemi. V této oblasti dává ke zvážení dvě alternativy: provedení vlastnického unbundlingu na úrovni sítí nebo zřízení tzv. nezávislých systémových operátorů, kteří by byli odpovědní za provoz, údržbu a investice do sítí, ale sítě by nadále zůstaly ve vlastnictví vertikálně integrovaných společností. Ze závěrů Rady pro energetiku vyplývá, že z důvodu neshody mezi

členskými státy nebyla dosud zvolena žádná z obou variant a Rada pro energetiku pouze doporučila efektivní aplikaci stávajících právních předpisů a účinný unbundling – nicméně nikoliv vlastnický. Mezi dalšími opatřeními Evropská komise uvádí nutnost přijetí dalších pravidel o transparentnosti vedoucích k větší transparentnosti trhů nejen pro účastníky trhů, ale zejména pro zákazníky. Ve strategickém přezkumu energetiky je zdůrazněn i klíčový význam prohloubení propojení mezi jednotlivými členskými státy a rovněž opatření reagující na výpadky proudu, ke kterým došlo v minulém roce. Prioritou v tomto ohledu by mělo být posílení spolupráce mezi provozovateli přenosových soustav. Na úrovni regulace energetiky Evropská komise klade důraz na posílení pravomocí národních regulačních orgánů prostřednictvím tří možných

variant. První varianta spočívá v posílení Skupiny evropských regulátorů pro elektřinu a plyn (EREG) v tzv. EREG+. Druhou možností je zřízení nového evropského regulačního orgánu a poslední možnost spočívá v přiznání přezkumných pravomocí proti přesně definovaným rozhodnutím národních regulačních orgánů Evropské komisi. Mělo by se jednat o obdobné řešení, jaké již existuje v oblasti hospodářské soutěže. Těžištěm nové evropské energetické politiky je i omezování skleníkových plynů. Dle Evropské komise je třeba ekonomiku Evropy přeorientovat tak, aby byla vysoce energeticky účinná (snížení spotřeby elektřiny v roce 2020 o 20%) a produkovala nízké hodnoty CO₂. Díky novým koherentním opatřením Evropské komise, v podstatě potvrzených v závěrech Rady pro energetiku, v takových oblastech jako jsou obnovitelné zdroje

(cíl 20% podíl obnovitelných zdrojů energie na spotřebě elektrické energie v Evropské unii), biopaliva (závazný cíl 10% podíl biopaliv) a energetická účinnost má být v budoucnu dosaženo udržitelnosti, zabezpečení dodávek a konkurenceschopnosti evropského trhu s energiemi. Jedním z prostředků realizace těchto opatření má být i dozor nad dodržováním spravedlivé hospodářské soutěže na trhu s energiemi ze strany Generálního ředitelství Evropské komise pro hospodářskou soutěž.

EUROBAROMETER MĚŘIL POVĚDOMÍ O ENERGETICKÝCH TECHNOLOGIÍCH

Eurobarometer, instituce Evropské komise provádějící pravidelná i ad hoc šetření znalostí a postojů občanů členských států, zveřejnil závěry svých rozsáhlých průzkumů vědomostí a vnímání týkajících se energetických technologií.

Jedním z hlavních deklarovaných přínosů studie s názvem „Energy Technologies: Knowledge – Perception – Measures“ je skutečnost, že (poprvé) zahrnuje i zjištění z 10 nových členských států. Obecně občané EU 25 nespojují nejpalčivěji pociťované problémy s energetikou: zatímco 64 % Evropanů uvádělo mezi nejdůležitějšími problémy nezaměstnanost, 34 %

zločinnost atd., energetice takovou váhu přisoudilo pouze 14 % občanů. Pokud si mají Evropané představit konkrétní témata spojená s energetikou, nejčastěji mají na mysli ceny energie (33 %). Zde oproti průměru EU vynikají Češi a Slováci – plné tři čtvrtiny občanů našich zemí myslí v souvislosti s energetikou především na ceny! Zajímavým údajem je „přijatelnost“ různých zdrojů energie. Jistě nepřekvapí, že 4 z 5 Evropanů podporují obnovitelné zdroje energie (OZE). Jaderná energie má 20 % příznivců, 36 % má na „jádro“ „vyrovnaný“ pohled a 37 % je proti. Největší podpoře se jaderná energie těší ve Švédsku (41 % zcela „pro“) a na Slovensku a v Litvě (37 %), v ČR pak 34 % (a 42 % s „vyrovnaným“ názorem). A ve které zemi má jaderná energie naopak nejvíce odpůrců? Jistěže Rakousko; 80 %

občanů této země ji zcela odmítá. Pokud jde o náhled občanů EU na potřebná opatření jednotlivých vlád, nejvíce lidí podporuje garanci nízkých cen pro spotřebitele (45 %) a zajištění nepřerušované dodávky (35 %). Teprve poté následuje ochrana životního prostředí (29 %). Češi jsou ovšem na ekologická opatření citlivější a dávají jim přednost i před zajištěním kontinuálních dodávek (ty jsou významné např. pro Estonce a Finy či Nizozemce).

A jaké závěry Eurobarometer z analýzy tak ohromného množství dat vyvodil?

Evropané považují energetiku za důležitou, ale neřadí ji mezi nejdůležitější. Hodně si slibují od obnovitelných zdrojů, ale i jaderná energetika má své místo v energetickém mixu podle občanů. Spíše než úspory energií podporují občané EU strukturální změny a posílení vědy a výzkumu. Očekávání spojená s energetikou nejsou vesměs zdrojem velkých obav. Občané nových členských států jsou citlivější na cenu energií. Inu i v EU zřejmě stále platí – bližší košile než kabát.

NOVÉ TRENDY V ENERGETICKÉ POLITICE SPOJENÝCH STÁTŮ

„Rozšíření nadějí a příležitostí závisí na stabilním zásobování energií, která udrží americkou ekonomiku v běhu a zachová čisté životní prostředí... Diverzifikace energetických zdrojů Ameriky je v našem životním zájmu“.

Tak uvedl prezident Bush téma energetické politiky USA v tradičním projevu o stavu unie, předneseném v Kongresu 23. ledna. Projev se setkal po celém světě s nemalou pozorností médií i komentářů z celého světa. Titulek „The Greening of America“ a portrét Sochy svobody, třímající namísto pochodně úspornou žárovku ozdobily obálku britského týdeníku The Economist. Největší důraz patřil v Bushově projevu cíli snížit spotřebu benzínu v příštích deseti letech o 20 %, zejména větším využitím vozidel poháněných biopalivem. Touto cestou by měly USA snížit import ropy ze Středního Východu o tři čtvrtiny současného objemu dovozu. Nástrojem k dosažení tohoto cíle je požadavek mandatorní spotřeby alternativních

➤ názor občanů EU na:

nejpalčivěji pociťované problémy

■ energetika
■ ostatní

jadernou energii

■ příznivci
■ vyrovnaný pohled
■ proti ■ ostatní

potřebná opatření vlád

■ garanci nízkých cen pro spotřebitele
■ zajištění nepřerušované dodávky
■ ochrana životního prostředí

paliv; zde Bush klade ambiciózní cíl zpětinasobení současné spotřeby do roku 2017. Primární motivace je zřejmá: zvýšit bezpečnost země snížením závislosti na politicky nejistých či přímo nepřátelských režimech. Ekologičtí aktivisté mnoha zemí prezidentovi právě údajnou jednostrannost vyčetli s tím, že se Bush prakticky nezmínil o hrozbách globálního oteplování, podpoře veřejné dopravy atd. Přílišný důraz na energetickou bezpečnost vytkl Bushovi také zmíněný *The Economist*, který však postrádá v „nové“ Bushově energetické politice spíše ekonomické nástroje, především uhlíkovou daň a obchodování s emisemi. I současná americká administrativa si ale zjevně uvědomuje, že energetická politika musí mít ohled na životní prostředí. Bush chce podpořit všechny způsoby

získávání energie, které splňují dva základní předpoklady: snižují energetickou závislost a jsou šetrné vůči životnímu prostředí. Tím se přibližuje politickým cílům, deklarovaným Evropskou komisí v jejím „Energetickém balíčku“ z 10. ledna t.r. Čisté technologie zpracování uhlí, solární a větrná energie – ale také čistá, bezpečná jaderná energetika; tyto technologie klade prezident do jedné roviny. EU rovněž staví energetickou bezpečnost na jeden z vrcholů své energetické politiky – nepochybně mnozí Evropané si spolu s Bushem uvědomují, že „politická“ cena za dovoz energetických surovin z některých míst světa bývá často mnohem vyšší, než je její momentální finanční hodnota.

TÝDEN UDRŽITELNÉ ENERGIE V EU A KONFERENCE MANAGENERGY LOCAL ENERGY ACTION 2007

Od pondělí 29. ledna do pátku 2. února 2007 se v rámci Evropské kampaně udržitelné energie (SEE) uskutečnil v Bruselu a několika dalších místech Evropy první „Týden udržitelné energie“. Iniciátorem byla sama Evropská komise.

Týden udržitelné energie organizovalo kromě EK též německé předsednictví, veřejné orgány v Itálii, regiony Brusel a španělská Murcia, město Grenoble a také řada institucí zabývajících se „udržitelnou energií“ jako např. ManagEnergy, EREC /Evropská rada pro energii z obnovitelných zdrojů/, Energie-Cités, CCRE (Rada evropských obcí a regionů) a další. Týden udržitelné energie přinesl například konferenci o evropské spolupráci na poli energetické účinnosti, prezentaci programu „Inteligentní energie pro Evropu II“, konferenci evropských hráčů v oblasti dopravy, španělský týden udržitelné energie v Murcii a také Šestou konferenci ManagE-

nergy pro „lokální energetické aktéry“ (ManagEnergy je iniciativa Generálního ředitelství Evropské komise pro dopravu a energetiku, jejímž cílem je podporovat aktivity měst a regionů v oblasti energetické účinnosti a využívání obnovitelných zdrojů). Posledně jmenovaná akce proběhla ve dnech 30. ledna až 1. února a poskytla mj. příležitost pro udělení ceny „ManagEnergy Local Energy Action Award 2007“ městu Barcelona. Ta získala cenu za nejlepší vyhodnocený projekt zvaný „Udržitelná energetická řešení v Barceloně“. Město si hodnotitele získalo zejména opatřeními na podporu využití solární energie, která mají v Barceloně přímo legislativní povahu: všechny nové budovy a budovy procházející zásadní rekonstrukcí musí využívat pro alespoň 60 % spotřeby teple vody právě energii slunečního záření. Nezbyvá než popřát katalánské metropoli hodně sluníčka ze zachmuřené březnové Prahy!

SEKTOROVÉ ŠETŘENÍ EVROPSKÉ KOMISE

V letech 2005 a 2006 podnikla Evropská komise sektorové šetření v oblasti energetiky na základě článku 17 nařízení (ES) č. 1/2003. Zaměřila se zejména na existující bariéry pro vytvoření plně funkčního evropského trhu s elektřinou.

Toto šetření se týkalo i České republiky a Skupiny ČEZ. Probíhalo ve dvou fázích; první byla ukončena předběžnou zprávou ze dne 16. února 2006. K této zprávě následně Komise uskutečnila veřejnou konzultaci, v rámci které SEA předložila své stanovisko. Celé šetření bylo uzavřeno závěrečnou zprávou vydanou Generálním ředitelstvím Evropské komise pro hospodářskou soutěž dne 10. ledna 2007 jako součást energetické balíčku. Tato zpráva shrnuje první a druhou fázi šetření, jakož i veřejnou konzultaci. Na její závěr jsou obsažena obecná zjištění identifikující problematické okruhy v energetickém sektoru. Na základě této zprávy hodlá Komise přijmout konkrétní opatření vůči účastníkům trhu, popř. předložit návrhy na vydání nových právních předpisů. SEA se celého šetření aktivně účastnila, předkládala stanoviska za Skupinu ČEZ a uplatňovala své připomínky v rámci slyšení uspořádaného Komisí v tomto

ohledu. Díky této aktivní účasti byly ve finální zprávě Komise odstraněny původní výtky vůči Skupině ČEZ, a tak nejsou Skupina ČEZ, ani Česká republika, zmíněny mezi „hlavními viníky“ ne zcela optimálně fungujícího vnitřního trhu. Účast SEA tudíž ukázala, že být „evropsky aktivní“, se vyplácí a sledování činnosti evropských institucí by mělo být pro takovou společnost, jako je Skupina ČEZ, samozřejmostí. Hlavní příčiny nefunkčnosti společného trhu spatřuje Komise v těchto oblastech: koncentrace trhu, vertikální uzavření, integrace trhu, transparentnost, informace o cenách, hospodářská soutěž na úrovni prodeje a vyrovnávací trhy. Obecně hodlá Komise zabránit existujícím monopolům, zneužívání dominantního postavení, strukturálním střetům zájmů, nedostatku likvidity a transparentnosti. Šetření bylo doprovázeno inspekcemi Komise zejména v Německu a ve Francii. V šetření hodlá Komise pokračovat i v tomto roce.

PŘEHLED PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ V OBLASTI ENERGETIKY

Liberalizace trhu s energiemi by nebylo možné dosáhnout bez stanovení přesných práv a povinností členských států a účastníků trhu s energiemi.

Za tímto účelem byla přijata řada právních předpisů na úrovni EU, ať už ve formě směrnic, nařízení nebo rozhodnutí. Bez právních předpisů a dohledu Komise a potažmo i Soudního dvora ES nad jejich dodržováním by nebylo v rámci EU dosaženo společného trhu. Tak například právní předpisy EU ukládají, že od července 2007 musí být všichni zákazníci oprávněni zvolit si svého dodavatele elektrické energie. V České republice jsou tzv. oprávněnými zákazníky již v současné době všechny subjekty, včetně domácností. V této rubrice Vás proto budeme informovat o nových návrzích právních předpisů v oblasti komunitárního práva, jejich schváleném znění a dopadech pro Českou republiku a Skupinu ČEZ. V tomto úvodním čísle uvádíme přehled platných komunitárních předpisů v oblasti energetiky. Z velkého množství předpisů jsme vybrali ty nejdůležitější. Jedná se o směrnici 2003/54/ES ze dne

26. června 2003 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou, v České republice implementovanou zákonem č. 458/2000 Sb., přímo použitelné nařízení (ES) č. 1228/2003 ze dne 26. června 2003 o podmínkách přístupu do sítě pro přeshraniční obchod s elektřinou, směrnicí 2005/89/ES ze dne 18. ledna 2006 o opatřeních pro zabezpečení dodávek elektřiny a investic do infrastruktury, směrnicí 2006/32/ES ze dne 5. dubna 2006 o energetické účinnosti u konečného uživatele a o energetických službách, směrnicí 2004/8/ES ze dne 11. února 2004 o podpoře kombinované výroby tepla a elektřiny založené na poptávce po užitečném teple na vnitřním trhu s energií, směrnicí 2002/91/ES ze dne 16. prosince 2002 o energetické účinnosti budov, aj. Všechny právní předpisy EU jsou oficiálně vyhlášeny v českém jazyce v Úředním věstníku Evropské unie a jejich znění je závazné. ➤

30. LEDNA UCTE (Svaz pro koordinaci přenosu elektřiny) zveřejnil závěrečnou zprávu o výpadku proudu v Evropě ve dne 4. listopadu loňského roku. Zpráva konstatuje, že Evropa urgentně potřebuje společné aktivity na tomto poli. Podle člena Evropské komise Andrise Piebalgse se EU musí z listopadového blackoutu poučit a měla by mj. posilovat společné bezpečnostní standardy. [↗](#)

2. ÚNORA Komisař pro energetiku Andris Piebalgs diskutoval s norským ministrem pro ropu a energetiku Enoksenem o možnostech posílení rozvoje technologií sloužících pro zachytávání a skladování uhlíkatých látek. Komisař Piebalgs ocenil norské zkušenosti v této oblasti a jejich potenciál pro využití v EU.

Podrobněji ke spolupráci EU/Norsko v energetice viz například [↗](#)

7. ÚNORA Komisař Piebalgs přednesl na semináři EPP v Bruselu projev na téma „Výzvy pro evropskou energetiku“.

Plné znění projevu lze nalézt [↗](#)

14. ÚNORA Belgie, Nizozemí a Francie oznámily dohodu o užším propojení svých trhů s elektřinou. V rámci dohody vznikla v Belgii společná burza a dochází k posílení využití interkonektorů pro vzájemný obchod. Předpokládá se mj. i intenzivnější konvergence cen v těchto třech zemích. Další informace [↗](#)

15. ÚNORA Ministři členských států EU, do jejichž kompetence spadá energetika, se sešli v Bruselu na jednání Rady (EU) pro energetiku; hlavním tématem byla diskuse k návrhu „balíčku“ energetických opatření, který byl v lednu předložen Evropskou komisí (viz též oddíl 3 tohoto vydání Měsíčního bulletinu). Česká republika byla zastoupena ministrem průmyslu a obchodu Martinem Římanem.

Závěry jednání Rady viz [↗](#)

20. ÚNORA Poprvé v průběhu německého předsednictví se sešli také ministři pro životní prostředí členských států EU. Jedním z hlavních témat jednání byly globální klimatické změny a boj s nimi. Ministři mj. schválili cíle v oblasti mezinárodního klimatu za horizontem roku 2012. Českou republiku zastupoval ministr životního prostředí Martin Bursík. [↗](#)

5.–6. BŘEZEN Německé předsednictví resp. Federální ministerstvo potravin, zemědělství a ochrany spotřebitele pořádají konferenci „Paliva pro budoucnost – Obnovitelné zdroje ukazují cestu vpřed pro evropský venkov“. Konference se koná v Norimberku, program a další údaje jsou dostupné na [↗](#)

6.–7. BŘEZEN Pod názvem „K Evropsko-africkému energetickému partnerství“ se v Berlíně uskuteční Africko – evropské energetické Fórum 2007. Akce se koná pod záštitou německého Federálního ministerstva pro ekonomickou spolupráci a rozvoj a Evropské komise, bližší informace například na [↗](#)

8.–9. BŘEZEN V těchto dnech se schází Evropská rada, nejvyšší orgán EU, tvořený předsedy vlád resp. hlavami členských států unie. Energetika jakožto jedna z priorit německého předsednictví by měla být významným bodem programu premiérů a prezidentů.

21. BŘEZEN V Bruselu zasednou k diskusi v rámci společného oběda příslušní ministři členských států, tématem diskuse bude evropská strategie v oblasti paliv.

29.–30. BŘEZEN Na tyto dny se sjedou do Berlína vysocí představitelé Evropské komise a experti z členských států k diskusi v rámci High Level Workshopu na téma „Dokončení jednotného trhu s elektřinou a plynem – skloubení hospodářské soutěže a bezpečnosti dodávek“. Účast na konferenci přislíbil komisař pro energetiku Piebalgs i komisařka pro ochranu hospodářské soutěže Neelie Kroesová. Jedním z úkolů akce je mj. připravit závěry pro červnovou Radu (ministrů) EU pro energetiku.

ZPRÁVA IPCC O ZMĚNĚ KLIMATU

Po šesti letech zveřejnil dne 2. února Mezinárodní panel pro změnu klimatu (IPCC) již druhou zprávu o globálním vývoji podnebí za poslední tři roky. Na jejím vypracování se údajně podílelo na 600 vědců ze 40 zemí světa. Tentokrát jsou závěry panelu hodnoceny jako mnohem radikálnější – ledovce a oceány údajně jeví „nezpochybnitelné“ známky celkového oteplování klimatu na Zemi.

Tři roky trvající průzkum poskytl vědcům z IPCC zřejmě dostatečnou oporu pro tvrzení, že s „90% pravděpodobností“ může za rostoucí koncentraci skleníkových plynů (GHG) v atmosféře od roku 1750 činnost člověka. Z vyšší koncentrace GHG pak panelisté OSN odvozují růst teplot a výkyvů počasí směrem k výraznějším extrémům. Oteplení by pak bylo ještě vyšší nebýt rostoucí koncentrace aerosolů, které způsobují, že se větší část sluneční energie odráží zpět do kosmu. Grónské a ant-

arktické ledovce podle vědců z IPCC tají, což způsobuje již pozorovatelné zvyšování hladiny světových oceánů. Tempo růstu hladiny se autoři zprávy předvídat neodvážili, nicméně fakt sám je údajně nezpochybnitelný a otázkou je pouze jeho budoucí intenzita. Zpráva sama oplývá číselnými údaji, řada z nich ovšem má charakter pravděpodobnostní, tj. „co by bylo, kdyby...“. Mezi takové patří např. teze, dle níž „zdvojnásobení koncentrace GHG oproti stavu před průmyslovou revolucí by pravděpodobně vedla k průměrnému oteplení o 3 °C“. Proč taková podmíněná tvrzení? Na to odpovídá sama zpráva IPCC: budoucí úroveň koncentrace GHG lze těžko předvídat, neboť závisí na vývoji globální ekonomiky resp. objemu emisí v příštích letech. Za jisté ovšem vědci mají to, že za posledních 100 let se průměrná teplota zvýšila přibližně o 0,74 °C. Z po-

sledních dvanácti let se jedenáct řadí mezi nejteplejších dvanáct let od roku 1850. Jaké mají být důsledky globálního oteplování? Pokud jde o počasí, očekává se jako „velmi pravděpodobné“ pokračování vln veder a extrémně vysokých teplot, růst srážek směrem k zemským pólům a jejich ubývání v subtropických oblastech. Achim Steiner, výkonný ředitel Programu OSN pro životní prostředí, pokládá zprávu IPCC za „tečku za vědeckou debátou“, ukončující otazníky ohledně lidského vlivu na růst koncentrace GHG a jeho rizika pro planetu. Nyní by měla následovat politická opatření s cílem zabránit důsledkům těchto trendů. „Vědci již svou práci odvedli. Nyní je na vládách jednotlivých států, aby začlenily tyto komplexní a nezpochybnitelné poznatky do svých politických programů“, říká doslova. Naplnit toto přání bude ovšem mno-

hem větší oříšek, než shromáždit a analyzovat úctyhodné množství dat, jak učinili účastníci IPCC. Evropští politici budou stát před stále palčivější otázkou, jak přimět například Čínu k podobným závazkům, jaké na sebe bere v posledních letech sama EU. Je totiž stejně „velmi pravděpodobné“, že tato země vystřídá v příštích desetiletích Spojené státy na místě největšího znečišťovatele ovzduší. A je také velmi pravděpodobné, že přinejmenším po desetiletí se Čína nepřipojí k boji s emisemi v míře srovnatelné s vyspělými státy světa. EU tak stojí nejen před otázkou, jak čelit důsledkům oteplování na vlastním území, ale také jak chránit vlastní ekonomiku před rostoucím „ekologickým dumpingem“ států stojících doposud stranou úsilí o čistší atmosféru planety. Ale to už je spíše jiné „téma měsíce“...